

Turkish Studies Social Sciences

Volume 14 Issue 2, 2019, p. 131-150

DOI: 10.7827/TurkishStudies.14663

ISSN: 2667-5617

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Kasım 2018

✓ Accepted/Kabul: Nisan 2019

✍ Referees/Hakemler: Dr. Öğr. Üyesi Deniz MELANLIOĞLU - Dr. Öğr. Üyesi Şükran CALP

This article was checked by iThenticate.

TÜRKÇEDEN ÖZBEKÇEYE ÇEVİRİLEN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUĞA GÖRELİK İLKESİ AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Yasemin KUŞDEMİR** - Pınar BULUT***

ÖZET

Çocuk edebiyatı ürünlerinin temel özelliği olan çocuğa görelilik; eserin çocuğun dil, zihin ve duygu gelişimine katkı sağlayacak, sanat ve estetik algısı kazandırabilecek unsurları içermesidir. Çocuklar için yazılan eserler çocukların kelime dağarcığını geliştirmeli, içeriği ile görselleri uyumlu ve birbirini tamamlayıcı olmalı, aynı zamanda çocuğu sosyal ve psikolojik olarak hayata hazırlamalıdır. Çocuk kitapları, hem konu, tema, dil özellikleriyle hem de kapak, cilt, tasarım ve resim öğeleri ile birbirini tamamlayan anlamlı bir bütün oluşturmalıdır. 2012 yılında, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı tarafından yürütülen ve kısa adı "TEDA" olan "Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk Kültür, Sanat ve Edebiyat Eserlerinin Dışa Açılımını Destekleme Projesi" kapsamında bazı çocuk hikâye kitapları Özbekçeye çevrilmiştir. Özbek şair Miraziz A'zam tarafından Türkçeden Özbekçeye çevrilen ve 2013 yılında Taşkent'te yayımlanan bu kitaplar "Leylek Karda Kaldı", "Geceleri Mızıka Çalan Kedi" ve "Yıldız Tozu" adlı hikâye kitaplarıdır. Kitapların incelenmesinde araştırmacılar tarafından hazırlanan "Çocuk Kitaplarında Çocuğa Görelilik Özelliğini Belirleme Formu" kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. İnceleme sonucunda bu kitapların çocuğa görelilik ilkelerini kısmen uygun ve uygun düzeyinde sağladığı anlaşılmaktadır. Kitaplardaki hikâyeler geleneksel anlatılara ait motifleri barındırmakta ve konu olarak insan, doğa ve toplum ilişkilerini ele almaktadır. Hikâyelerde, çocuk kahramanların

* Bu makale, 17-21 Ekim 2018 tarihinde Özbekistan'ın Buhara şehrinde düzenlenen 3.Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulan çalışmanın geliştirilmiş ve yeniden düzenlenmiş halidir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, E-posta: yaseminkusdemir@kku.edu.tr

*** Dr. Öğr. Üyesi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, E-posta: pnrbulut06@hotmail.com

yakın çevrelerini ve kendi hayatlarını merkeze alan olayların çocuk okuyucuların ilgisini çekebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk kitabı, çocuğa görelilik, çocuk edebiyatı

ANALYSIS OF CHILDREN'S BOOKS TRANSLATED FROM TURKISH TO UZBEK IN TERMS OF THE PRINCIPLE OF SUITABILITY TO CHILD

ABSTRACT

As a key feature of children's literature products, the principle of suitability to child means that the work includes the elements which will be able to let the child gain the sense of art and aesthetics and will contribute to the child's linguistic, mental and emotional development. The works written for children should extend their vocabulary; the content of which should be in accordance with their images and mutually complementary, and all they should prepare the child for life as socially and psychologically. Children's books are necessary to constitute a meaningful whole in respect to both its properties related to subject, theme, language and the elements of its paperback, design and pictures. Within the scope of "The Ministry of Culture and Tourism Project to Support for Dissemination of Turkish Culture, Art and Literature" which was run by the Republic of Turkey's Ministry of Culture in 2012 and abbreviated as "TEDA", some children's storybooks were translated into the Uzbek language. These books, translated from Turkish to Uzbek by the Uzbek poet Miraziz A'zam and published in Tashkent in 2013, are the story books named "Leylek Karda Kaldı", "Geceleri Mızıka Çalan Kedi" and "Yıldız Tozu". In the analysis of the books, "The Form for Determining the Feature of Suitability to Child in Children's Books" prepared by the researchers and including the criteria for content properties was used. The data obtained were analyzed by descriptive analysis method. As a result of the analysis, it is seen that these books can meet the criteria to the extent of partial suitability and as to be suitable in terms of the principles of suitability to child. The stories in the books involve the themes and/or patterns pertaining to traditional narrations and contain the man, nature and community relations as the subject. In the stories, it is considered that the events dealing with the child protagonists' immediate circles and own lives in the centre will be able to attract the child readers' interest.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

The works of children's literature, which have a significant function in child development, stand for an essential constituent for raising the individuals who question their immediate circles, discuss the events occurring or things around, have respect for the arts, science and people, and are able to synthesize sense and logic in a balanced manner. In children's literature, the principle of suitability to child emphasizes that the literary products for children include the elements

which will be able to let the child gain the sense of art and aesthetics and contribute to the child's linguistic, mental and emotional development. The properties related to the content to be sought in a children's book that is suitable to child can be assessed under the titles of subject, plot, character/characters, language and expression, and message.

1-Subject: Subject is the most important content feature in children's books. The age group to which the book addresses and also the characteristic features of this age group are essential determining factors in choosing the subject. Physical, social, cognitive and affective properties of the age group have an influence on their attention and needs.

2-Character: Character is the person experiencing the event and/or occurrence, realizing the action and establishing the relation among the other elements of the story. In children's books, character is highly important. The reason is that children identify with the character. Therefore, the character must be a credible, reliable, as real-like as is in daily life, respectful towards the universal and moral values and a good person.

3-Plot: Plot is the element which determines the course of events in the story, includes the cause-effect relation in itself and explains the causes for the occurrence of events.

4-Language and Expression: In children's books, language and expression must be simple and concepts must be clear. Narration in children's books must be made by using short, simple sentences which is formed by a single subject and verb.

5-Message: In children's books, by taking the properties related to the age and development of children into consideration, as well as messages referring social norms, humanity, love of nature and animals, unity of family, the ones for the values such as solidarity/cooperativeness, tolerance, love, respect, responsibility, patriotism and being democratic can be included. These messages can sometimes be presented directly, and sometimes in an implicit manner.

Objective of the Research

The objective of this research is to examine and evaluate the appropriateness of the literary products for children, which are in the type of narration and published in Turkey on different dates, translated from Turkish to the Uzbek language by the Uzbek poet Miraziz A'zam in 2012 and published in Tashkent in 2013, according to the principle of suitability to child and in terms of only content properties.

Research Model

The research was designed in surveying model. In the research, qualitative research model was adopted and accordingly, document review was carried out.

Study Group / Books Reviewed in the Research

The three children's books in narrative type that were translated from Turkish to the Uzbek language within the scope of "The Ministry of Culture and Tourism Project to Support for Dissemination of the Works

for Turkish Culture, Art and Literature”, which was run by the Republic of Turkey's Ministry of Culture and Tourism in 2012 and abbreviated as “TEDA”, were analyzed within the scope of this research. Information relevant to the books reviewed is provided below:

-Leylek Karda Kaldı, Gülten DAYIOĞLU (Kültür Bakanlığı-1993)

-Yıldız Tozu, Mustafa KUTLU (Erdem Çocuk - 2012)

-Geceleri Mızıka Çalan Kedi, Mustafa Ruhi ŞİRİN (Uçan At Yayınları – 2011)

Data Collection Tool

Within the scope of the research, initially, “*The Form for Determining the Feature of Suitability to Child in Children's Book*” that was structured in accordance with the theoretical framework and would be used in the analysis of data was prepared. The sub-category titles considered to be able to reflect the feature of suitability to child (the name of the book; the subject of the story; the plot of the story; the characters in the story; the language and narration of the story; the message of the story) were arranged and presented for expert opinion.

Collection and Analysis of Data

Descriptive analysis method was employed in the review of story books involved in the research scope and in the analysis of the data obtained. In this research, the reason for the use of descriptive analysis method is that the content properties, certain titles and criteria of the children's books have been determined and emphasized explicitly in the body of literature and within the scope of the principle of suitability to child. Initially, the documents were gathered in order to collect the data. The documents in this research are the children's books translated from Turkish to the Uzbek language. Afterwards, the books were read three times and each researcher filled in the “Form for Determining the Feature of Suitability to Child in Children's Books” as separate for each book. In that process, repeated readings were realized in necessary cases, and the notes relevant to the story were reviewed. The chapter, paragraph or sentences related to the research objective were determined and noted by indicating the number of the relevant page. In the research, at every stage as of the process for the preparation of data collection tool, expert opinion was sought for and having arrived at a consensus about the case that each heading in the form corresponded to the objective of the research was considered satisfactory in terms of reliability. Entries made into the data collection tool and text contents were compared consistently.

Conclusion, Discussion and Suggestions

It has been realized that the story book named Güzel Hanım is partially suitable and the other story books are suitable, with regards to the principle for the suitability of the subjects of stories to child, as a result of the research. In all of the literary works reviewed, it has been determined that as well as their relationships with the society, sports, animals and feelings, the relationships of the characters in the stories with the members of the family and peers are fictionalized. In general, it can be stated that the stories are appropriate to the principle of suitability to child, in terms of the plot. The main characters in the

books are usually men; however, few characters are women. Additionally, the main characters mostly consist of children or young people. It has been seen that the characters of the stories are not appropriate in the book named *Güzel Hanım*, but are appropriate in the other books, with regards to the principle of suitability to child.

Children's books must be smooth and flowing in language and expression, sentences must be short and simple, and contain only one subject-verb. It must be avoided of circumlocution; in other words, of indirect expression and narrations. It has been determined that the linguistic and narrative properties of the stories reviewed within the scope of this research are appropriate to the principle of suitability to child. Considering the stories in terms of the message, generally the messages including the views such as the innocency and optimism of the childhood, praise to and longing for the childhood, the fact that physical and temporary things are not considerable, the requirement of protecting the animals, the necessity of paying attention to the recommendations by the elder people, having respect for the right to life of all living creatures and environmental consciousness, conventionality, the price of telling a lie and being able to be aware of the order and balance in nature are involved. In this regard, it has been seen that the stories analyzed are appropriate to the principle of suitability to child, in terms of messages conveyed. The unity in natural and social surroundings, longing, respect to the elders, friendship, sharing and charity, which have already been presented in the stories, are all the common desire of the whole society. Events/happenings or states are narrated from the viewpoint of a small child, in an unadulterated and optimistic perspective. In the texts which the relationships with animals are narrated, it is noticed that the animals display their own natural characteristic features. In the stories, some certain facts of life (death, economic woes, illnesses, and etc.) are also mentioned by means of the memories from the childhood. Moreover, intentionally or unintentionally, child psychology and the sociology of childhood have been included between the lines, and social facts have been added into the content. Children, who have finished reading the stories, can be or feel sorry in the face of social facts and/or realities narrated. It is expected that the messages in the stories appeal well to the child's world of sensation as they enhance their language – thinking skills. As based on the research results, it can be put forth that the literary constituents in the story books addressing to children in general must take some specific properties related to child psychology and development into consideration, as well. In other researches to be carried out, visual characteristics or linguistic properties of the books reviewed in this research can be dealt with. Only the story books translated from Turkish to the Uzbek language were analyzed in the research. However, in the researches to be made in future, any other story books translated from Turkish to different languages except Uzbek may also be examined. In addition to this, for these books translated into the Uzbek language, the level of their being read by the children in Uzbekistan and children's opinions on these books may be investigated.

Keywords: Children's book, relative to the child, children's literature

GİRİŞ

Teknoloji ve iletişim olanaklarının giderek zenginleştiği yirmi birinci yüzyılda bilgiye ulaşma hızı ve biçimleri sürekli değişmektedir. Cep telefonu, bilgisayar ve tabletlerin bilgi edinme ve öğrenme kaynağı olarak kitapların yerini almaya başladığı düşünülse bile kitap düşünce hayatındaki yerini muhafaza etmektedir. İnsanlık tarihi boyunca, okuma ve anlamaya aracılık eden kitaplar, daima dil ve düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlamıştır. Sadece bilgi kaynağı olarak değil, sanat ve edebiyatın somut bir esere dönüştüğü eserler olan kitaplar ile fikir ve kültür varlıkları gelecek nesillere aktarılagelmiştir. Kitap okumak, bireylerin düşünce gelişimine katkı sağlamakta, okuma ve yazma becerilerini geliştirmektedir. Bu bakımdan kitaplar, çocukların okuryazarlık becerilerinin gelişiminde, içinde yaşadığı toplumu tanımada, ulusal ve evrensel değerleri kavramada, öğrenme ve anlama farkındalığı kazanmada, sanat ve estetik algılarının oluşumunda etkili bir araçtır. Kitaplar, çocuğun okuma becerisi ve bu beceriyi kendi düşünce dünyasını zenginleştirecek bir alışkanlık olarak kazanmada temel bir rol oynamaktadır. Kendi okuma ve öğrenme yaşantısını düzenleyebilen, amaçlarını belirleyebilen, bağımsız okuryazarlık becerileri kazanabilmiş çocukların bilgisayar ve cep telefonu üzerinde de başarılı okuyucular olacağı muhtemeldir.

Çocukların okuyabileceği kitaplar, “çocuk edebiyatı” başlığı altında ele alınmaktadır. Çocuk edebiyatının ürünleri olarak hikâye, şiir ve masal gibi edebi eserleri barındıran kitaplar kelime dağarcığını geliştirir, kültürü ve toplumu tanıtır, insan-doğa ilişkisini anlatır, dilin özelliklerini çocuğa sunar. Çocuk edebiyatının okuma alışkanlığının kazanılmasından yazınsal duyarlılığın gelişmesine ve bireyin kendi kimliğinin oluşmasına uzanan bir etkisi vardır (Dilidüzgün, 2018). Çocuk kitapları, çocukların hayal dünyalarını zenginleştiren, merak ve ilgilerini besleyen, kelime hazinelerini geliştiren, dil becerilerini daha etkin kullanmalarını sağlayan, problem çözme becerilerini geliştiren, analitik düşünmelerine yardımcı olan, yeni ilişkiler kurmalarını ve bilgi edinmelerini sağlayan önemli araçlardan biridir. Çocuk gelişimi üzerinde kitapların önemini ortaya koyan birçok araştırmada da (White, 1984, Şirin, 2007; Karaca ve Temizyürek, 2017) kitapların çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve psikolojik açılarından gelişimlerini desteklediği belirtilmektedir.

Çocukların gelişiminde önemli bir fonksiyonu olan çocuk edebiyatı eserleri, çevresini sorgulayan, olayları tartışan, sanata, bilime ve insanlara saygı duyan, duygu ve mantığın dengeli bir sentezini yapabilen bireylerin yetişmesinde önemli bir faktördür (Okuyan, 2009: 136). Asıl amacı doğrudan doğruya eğitmek olmasa da çocuğun dil becerisini ve yaratıcı düşünme yeteneğini geliştirmek çocuk edebiyatının amaçları arasındadır. Çocuk duyarlılığını yitirmemiş her yaşta yetişkin yazar, çizer ve şairin kurduğu çocuk edebiyatının temel kaygısı, kullanılan dil ve seçilen temalar bakımından “çocuğa yönelik” ilkesidir (Şimşek, 2014: 15). Çocuğa yönelik kavramı, çocuk edebiyatı ürünlerinde, çocuğun dil, zihin ve duygu gelişimine katkı sağlayacak, sanat ve estetik algısı kazandırabilecek unsurları kapsamaktadır. Çocuklar için yazılan edebi eserler çocukların kelime dağarcığını geliştirmeli, çocuğu sosyal ve psikolojik olarak toplumsal yaşama da hazırlamalıdır. Çocuk kitaplarından beklenen hem konu, tema, dil özellikleriyle hem de kapak, cilt, tasarım ve resim öğeleri bakımından birbirini tamamlayıcı anlamlı bir bütün oluşturmasıdır. Kelime hazinesi ve sözcüklerin seçimi de önemlidir. Pek çoğunun görsellerle bezenerek sunulduğu çocuk kitaplarının öncelikli hedef kitlesi çocuklardır. İçerik; dil ve anlatım, konu, karakterler, ileti vb. ile ilgili iken; fiziksel unsurlar; resimler, sayfa yapısı, kapak, kâğıt, cilt vb. özellikleri kapsamaktadır. Bu unsurlar dikkate alınarak, kitaplar çocukların yaş, gelişim, ilgi, ihtiyaç ve zevklerine uygun tasarlanmalıdır. Yetişkinler de çocuk edebiyatı metinlerinin okuyucusudur. Bu metinleri sadece küçük yaşta okurların okuduğu varsayılsa bile nitelikli bir toplumun inşasında çocuk eğitimi en önemli konulardandır. Zira birçok yetişkinin fark edemediği “kralın çıplak” olduğu gerçeğini çocuk aklı/yüreği/bakışı/duyarlılığı fark edebilmektedir. Bu bilinç; onun çıkarsız bakışında, hesapsız tutumunda ve cesaretli yapısında yatmaktadır (Şengül, 2018: 73).

Çocuk Kitaplarında Çocuğa Görelik İlkesi ve İçerik Özellikleri

Kitap ve çocuk arasındaki ilişki, çocuğun gelişim ve dil özelliklerine hitap ederken onun duygu ve hayal dünyasını da besleyerek seyretmelidir. Dilidüzgün'e (2018) göre çocuk kitaplarında bulunması gereken bazı özellikler şunlardır:

- Kitabın iletisi yazarın düşüncesini yansıtmalı.
- Konular çocuk gerçeklikleri ve çocuğun gereksinimlerine göre belirlenmeli.
- Aşırı öğretici bir yaklaşımı olmamalı.
- Okuma zevki ve kültürü edindirecek nitelikte olmalı.

Bu özellikler vasıtasıyla kurulan ilişki kitabın çocuğa görelik ilkesini karşılayıp karşılamadığını ortaya koyar.

Çocuğa görelik; çocuğun doğasının, ilgi ve ihtiyaçlarının, dil ve anlam evreninin, bakış açısının kitabın tasarım, içerik ve eğitsel özelliklerine yansıtılmasıdır. Özgürce eğlenmek, oynamak ve öğrenmek isteyen çocuk, kendisine sunulan kitaplarda bu nitelikleri görmek ister. Merak eden, keşfetme isteği duyan, devingen, heyecanlı, içten olan, düş kuran ve yaratıcı olan çocuk, kendi doğasına ait bütün bu özellikleri, kendisine sunulan kitapların biçimsel, içerik ve eğitsel özelliklerinde arar (Çer, 2014:3-4).

Çocuğa göre olan bir çocuk kitabında aranması gereken içerik özellikleri konu, kurgu, karakter/karakterler, dil ve anlatım, ileti başlıkları altında değerlendirilebilir.

1-Konu: Konu, çocuk kitaplarındaki en önemli içerik unsurudur. Konu seçiminde kitabın hitap ettiği yaş grubu ve bu yaş grubunun özellikleri önemli belirleyicilerdir. Yaş grubunun fiziksel, sosyal, bilişsel, duygusal özellikleri, onların ilgi ve ihtiyaçlarını etkiler. Sever (1995) de yazarların, değişik yaş gruplarındaki çocukların ilgilerini, beğenilerini ve okuma eğilimlerini çok iyi bilmesinin kitapların ilgiyle okunmasını sağlayan önemli bir unsur olduğunu belirtmektedir. Konu, anlatımın temel bileşenleri olan olay, olayın geçtiği yer, zaman, karakter ve/veya karakterler gibi parçalarını bir arada tutar, birbiriyle anlamlı bütün olmalarını sağlayarak okuma eyleminin kesintiye uğramasını engeller, okuyucuyu okumaya isteklendirir (Karataş, 2011)

2-Karakter: Karakter; hikâyedeki olayı yaşayan, eylemi gerçekleştiren, hikâyenin diğer unsurları arasında ilişki kuran kişidir. Çocuk kitaplarında karakter son derece önemlidir. Çünkü çocuklar karakterle özdeşleşmektedir. Karataş (2014) insanın kurmaca dünyaya ait görsel ya da yazınsal tüm eserlerde, metnin dünyasına ancak o dünyanın kahramanı ile özdeşim kurarak girebildiğini ifade etmektedir. Bunun için yazarın betimlediği karakterin inandırıcı, güvenilir, günlük yaşamdaki kadar gerçekçi, evrensel ve ahlâki değerlere saygılı, iyiliğin ve doğruluğun savunucusu, barış yanlısı, çevresini koruyan özelliklere sahip olması ve çocukla aynı yaş düzeyinde olması gerekmektedir (Karataş, 2011). Karakterin en önemli özelliği, fantastik olsa bile gerçekçi olması gerekmekte; çocuğun yakın çevresinde karşılaşılabileceği tiplerden olmalıdır. Kahraman sayısı bir veya iki olabilir. Eserlerde hem yetişkin hem de çocuk karakterlere, çocuk okura örnek davranışlar kazandırabilecek, çocuğun kardeş sevgisi, yaşlılara hürmet gibi davranışları edinmesini sağlayacak şekilde yer verilmelidir (Karataş, 2014: 72).

3-Kurgu: Kurgu; hikâyenin akışını belirleyen, içinde neden-sonuç ilişkisi olan, olayların gelişim sebeplerini açıklayan unsurdur (Karataş, 2011). Hikâyede vurgulanan tema çerçevesinde yazarın amacı ve hayal gücüne dayalı olarak olaylardaki gerçek veya gerçek olmayan unsurların birleşimi kurguyu oluşturmaktadır. Olay dizisi boyunca gerilim oluşturan dört çatışma biçimi vardır: (1)Kişi-kişi çatışması, (2)Kişinin kendisiyle olan çatışması, (3)Kişi-doğa çatışması, (4)Kişi-toplum çatışması (Sever, 2008: 128). Bu çatışmalar merakı ve okuma isteğini artıran durumlardır.

4-Dil ve Anlatım: Çocuk kitaplarının çocuğa görelik ilkesi açısından dikkat edilmesi gereken bir diğer önemli özelliği kitapların dili ve anlatımıdır. Konunun niteliği yanında, bu konunun çocuğa göre ifade edilmesi yani dili ve anlatımı, o kitabın çocuğa göre olup olmadığını belirleyen önemli bir içerik

unsurudur. Çocuk kitaplarında dil sade, kavramlar açık olmalıdır. Anlatım, temiz ve akıcı; cümle ve paragraf uzunlukları çocuğun yaşına uygun olmalıdır (Bozdağ, 2000; Akt: Bilgin, 2011: 48). Çocuk kitaplarında anlatım, tek özne ve tek yüklemden oluşan kısa ve yalın cümlelerle yapılmalı; cümlelerde etken çatılı fiiller kullanılmalıdır (Sever, 1995).

5-İleti: İleti, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “yazı veya sözle verilen, gönderilen bilgi, mesaj” olarak ifade edilmektedir (www.tdk.gov.tr). İleti, yazarın okura vermek ya da okurla paylaşmak istediği düşünce (Samur, 2011; Yılmaz, 2016) olarak tanımlanabilir. Çocuk kitaplarında çocukların yaş ve gelişim özellikleri düşünülerek toplumsal kuralları, insan, doğa ve hayvan sevgisini, aile birliğini vurgulayan iletiler olabileceği gibi, bunların yanında dayanışma/yardımseverlik, hoşgörü, sevgi, saygı, sorumluluk, vatanseverlik ve demokratik olma gibi değerlere yönelik iletiler olabilir. Bu iletiler bazen açık bazen de örtük olarak sunulabilir.

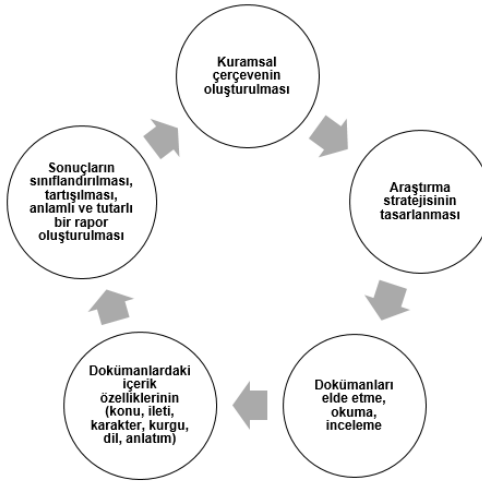
Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, farklı tarihlerde Türkiye’de yayımlanan, 2012 yılında ise Özbek şair Miraziz A’zam tarafından Türkçeden Özbekçeye çevrilen ve 2013 yılında Taşkent’te yayımlanan hikâye türündeki çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuğa görelilik ilkesine uygunluğunu sadece içerik özellikleri açısından incelemek ve değerlendirmektir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, bu doğrultuda doküman incelemesi yapılmıştır. Nitel araştırmalarda araştırmacıların elde ettikleri veriler, her zaman kelimeler ve cümleler olmuştur (Sezen, 2012: 23). Araştırma konusuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanmasına doküman incelemesi denilmektedir (Karataş, 2017: 77). Araştırma sürecinde izlenen adımlar aşağıda gösterilmiştir:

Şekil 1: Araştırmada İzlenen Veri Toplama ve Analiz Süreci

Çalışma Grubu / Araştırmada İncelenen Kitaplar

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yürütülen ve kısa adı “TEDA” olan “Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk Kültür, Sanat ve Edebiyat Eserlerinin Dışa Açılımını Destekleme Projesi” kapsamında Türkçeden Özbekçeye çevrilmiş hikâye türündeki üç çocuk kitabı bu araştırma kapsamında incelenmiştir. İncelenen kitaplara ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmada İncelenen Çocuk Kitapları

Kitabın Adı	Yazar	Yayın Yılı	Yayınevi	Çeviri Yılı
Leylek Karda Kaldı	Gülten DAYIOĞLU	1993	Kültür Bakanlığı	2013
Yıldız Tozu	Mustafa KUTLU	2012	Erdem Çocuk	2013
Geceleri Mızıka Çalan Kedi	Mustafa Ruhi ŞİRİN	2011	Kök Yayıncılık	2013

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öncelikle kuramsal çerçeveye uygun olarak yapılandırılan ve veri çözümlenmesinde kullanılacak olan “Çocuk Kitaplarında Çocuğa Görelilik Özelliğini Belirleme Formu” hazırlanmıştır. Bu formun hazırlanma sürecinde konu ile ilgili araştırmalar, raporlar ve tezler incelenerek farklı veri toplama araçları gözden geçirilmiştir. Çocuğa görelilik başlığına göre incelenmesi planlanan özellikler sıralanmıştır. Araştırmada çocuğa göreliliğin alt kategorilerinin oluşturulmasına Karaca ve Temizyürek (2017), Karatay (2011), Çakır, (2013) ve Çer (2014) tarafından yapılan araştırmaların ve çalışmaların bulguları kaynaklık etmiştir. Çocuğa görelilik özelliğini yansıttığı düşünülen alt kategori başlıkları düzenlenerek uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü doğrultusunda oluşturulan formda aşağıdaki başlıklar yer almaktadır:

- *Kitabın Adı*
- *Hikâyenin Konusu*
- *Hikâyenin Kurgusu (Olayın akışı, çatışma biçimleri, neden-sonuç ilişkisi)*
- *Hikâyedeki Karakterler*
- *Hikâyenin Dil ve Anlatımı (Kelime ve cümleler, söz sanatları)*
- *Hikâyenin İletisi*

Araştırma kapsamında incelenen kitaplardaki hikâyelerin sadece içerik özellikleri çocuğa görelilik bakımından incelenmiştir. Kitapların biçimsel özellikleri (resimler, kapak, kâğıt, cilt, boyut, sayfa düzeni vb.) incelemeye dâhil edilmemiştir. Bu durum araştırmanın bir sınırlılığı olarak ele alınabilir.

Verilerin Toplanması ve Çözümlenmesi

Araştırmaya dâhil edilen hikâye kitaplarının incelenmesi ve elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu teknik, verilerin önceden belirlenen başlık (ölçüt) veya temalara göre betimlenmesine dayanmaktadır. Betimlenen veriler yorumlanıp açıklanarak okuyucuya sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224). Araştırmada, betimsel analiz tekniğinin kullanılmasının nedeni, çocuğa görelilik ilkesi kapsamında çocuk kitaplarının içerik özelliklerinin belli başlıklarının ve ölçütlerinin ilgili literatürde belirlenerek açık şekilde vurgulanmış olmasıdır. Bu ölçütler araştırmacılar tarafından yeniden sıralanarak hikâye metinlerinin bu ölçütleri ne kadar sağladığı incelenmiştir. Verilerin elde edilmesinde araştırma konusu ile ilgili olduğu düşünülen kaynaklara ulaşılmış ve incelenmiştir. Tarama ve incelemelerin ardından araştırmanın kuramsal temelini oluşturan bilgiler düzenlenmiştir. Veri toplama süreci sıralı bir biçimde aşağıda açıklanmıştır:

1-Araştırma verilerini elde edebilmek için öncelikle kullanılan dokümanlar bir araya toplanmıştır. Bu araştırmanın dokümanları, Türkçeden Özbekçeye çevrilen çocuk kitaplarıdır. Araştırma dokümanlarına ulaşabilmek için elektronik ortamda araştırma yapılarak “Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk Kültür, Sanat ve Edebiyat Eserlerinin Dışa Açılımını Destekleme Projesi” kapsamında öncelikle Türkiye’de yayımlanan, sonrasında farklı zamanlarda farklı dillere çevrilen kitapların listeleri incelenmiştir. Bu liste içinde Türkçeden Özbekçeye çevrilen üç çocuk kitabı tespit edilmiştir. Dokümanların belirlenmesinde, Türkiye’de yayımlanmış hikâye kitabı olmak; çocuklara hitap etmesi; Türkiye Türkçesinden Özbekçeye çevrilmiş olması temel ölçüt olarak esas alınmıştır.

2- Üç hikâyenin her biri araştırmacılar tarafından ayrı ayrı birer defa okunup incelenmiştir. İkinci okumayı da bağımsız olarak gerçekleştiren araştırmacılar hikâyelerin konusu, ana fikri ve diğer özellikleri ile ilgili notlar almışlardır. Üçüncü okuma esnasında araştırmacılar her kitap için “Çocuk

Kitaplarında Çocuğa Görelilik Özelliğini Belirleme Formu”nu doldurmuştur. Bu süreçte gerekli durumlarda tekrarlı okumalar yapılmış, hikâye ile ilgili notlar gözden geçirilmiştir.

3-İncelenen bir hikâyenin “Çocuk Kitaplarında Çocuğa Görelilik Özelliğini Belirleme Formu” içindeki ölçütlere uygun olup olmadığı belirlenirken bir taraftan da ilgili bölüm, paragraf veya cümleler belirlenmiş ve sayfa numarası belirtilerek not edilmiştir.

4-Bir hikâye için araştırmacıların doldurduğu formlar karşılaştırılmış, yorumlanmış, ilgili bölüm birlikte yeniden okunmuş ve formdaki ilgili başlık analiz birimi olarak kabul edilerek birleştirilmiştir. Veri toplama aracındaki her başlık betimsel analiz sürecinde alt başlık olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla kitaplar konu, kurgu, karakter, dil ve anlatım, ileti başlıkları altında incelenmiştir.

Araştırmada veri toplama aracının hazırlanma sürecinden itibaren her aşamada uzman görüşüne başvurulmuştur. Metin içerikleri ve veri toplama aracına yapılan kayıtlar sürekli karşılaştırılmıştır. Ayrıca her bir içerik özelliğini temsil ettiği düşünülen cümle ve bölümler hikâye kitaplarından doğrudan alıntı yapılarak, sayfa numarası ile birlikte gösterilmiştir. Araştırma bulgularının güvenilirliğini sağlayabilmek için veriler, çocuk edebiyatı alanında çalışmaları olan başka bir öğretim üyesinin görüşüne sunulmuştur. Bu uzman, kitapları okuyarak analizleri değerlendirmiş ve görüşlerini yazılı olarak ifade edip, araştırmacılara iletmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

1.Çocuğa Görelilik İlkeleri Açısından “Leylek Karda Kaldı” Kitabı

Leylek Karda Kaldı, Gülten Dayıoğlu tarafından yazılmıştır. Dayıoğlu’nun çocuklar ve gençler için seri hikâye ve romanlarının yanı sıra anı, gezi ve deneme türünde yazdığı kitapları vardır. Halen yazmayı sürdüren Gülten Dayıoğlu, Türkiye çapında okullar, sivil toplum kuruluşları ve belediyeler tarafından yapılan etkinliklerde okuyucuları ile buluşmakta; eserleri çeşitli akademik çalışmalara konu olmaktadır. Leylek Karda Kaldı kitabında iki farklı hikâye yer almaktadır: Leylek Karda Kaldı ve Güzel Hanım.

Leylek Karda Kaldı: Leylek Karda Kaldı adlı hikâye Erdir adlı erkek çocuk karakter etrafında anlatılmaktadır. Tablo 2’de bu hikâyenin çocuğa görelilik ilkesine uygunluğu değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Leylek Karda Kaldı Hikâyesinin Çocuğa Görelilik İlkesine Uygunluğu

	Konu		Kurgu		Karakter		Dil-Anlatım		İleti	
Leylek Karda Kaldı	Uygun	Kısmen uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Tablo 2 incelendiğinde Leylek Karda Kaldı adlı hikâyenin içerik unsurlarının çocuğa görelilik özellikleri açısından uygun olduğu ifade edilebilir.

Konu: Mahallesine yuva yapan leyleklerin yumurtasını alan bir çocuğun yaşadıkları kitabın ana konusunu oluşturmaktadır. Hikâyede, leyleğin yumurtalarını çalan çocuğun pişmanlığı ve yavrularına kavuşamayan leyleğin acı ölümü anlatılmaktadır. Kitap tür olarak bir hikâye kitabı olsa da leyleklerin nasıl beslendikleri, neden ve ne zaman göç ettiklerine dair bilgiler de vermektedir. Kitabın konusu; olay, olayın geçtiği yer, zaman, karakter ve/veya karakterler gibi parçalarını bir arada tutmaktadır. Okuyucu kitlesi düşünüldüğünde konunun çocukların gelişim özelliklerine uygun ve onların ilgisini çekecek bir konu olduğu söylenebilir.

Kurgu: Bu hikâye, içinde oldukça fazla konuşmanın geçtiği ve Erdir adlı çocuk karakterin yaptığından dolayı yaşadığı iç çatışmayı anlatan bir kurgusal yapıya sahiptir.

Karakterler: Erdir adlı çocuk, çocuğun annesi ve babası, mahalle bekçisi, mahalle sakinleri hikâyedeki karakterlerdir. Erdir hikâyenin ana karakteridir ve olay onun etrafında şekillenmektedir. Araştırmacı, meraklı, sorgulayan bir karakterdir. Erdir isimli karakter, çocuk yaştaki bir karakterdir. Bu nedenle okuyucu kitlesine hitap etmektedir. Anne, geleneklerine sıkı sıkıya bağlı ve büyüklerinden duyup gördüklerine inanan bir karakterle karşımıza çıkmaktadır.

Dil ve Anlatım: Bu hikâyenin dil ve anlatımı yalın ve akıcıdır. Ortalama on kelimeden oluşan cümleler genellikle tek özne ve tek yüklemden oluşmuştur. Cümlelerde, etken çatılı eylemler kullanılmıştır. Bilinen kelimelerle, gündelik hayattaki söyleyişe benzer, kısa ve basit cümlelerin kullanıldığı, hikâye edici bir anlatım vardır. Örnek olarak,

“Sakın ha! Leylekler, yuvaya yaklaşan gözünü oyarlar.”

“Aman Allahım! Tövbeler olsun! Bunlar ne biçim sözler?”

“Terliği çıkarıp üstüne yürüdü.”

Hikâye, anlatım tarzı olarak karşılıklı konuşmalardan yani diyaloglardan oluşmaktadır. Bu durum anlatımın akıcı ve canlı olmasını sağlamaktadır. Gökçe ve Sis (2011) Leylek Karda Kaldı hikâyesinin Dayıoğlu'nun en çok diyaloga yer verdiği hikâyesi olduğunu belirtmektedir.

İleti: Hikâyedeki iletiler, genellikle açık bir anlatımla okuyucuya verilmeye çalışılmıştır. Hikâyede belirgin olarak ortaya çıkan iletiler, hayvanları koruma, büyüklerin tembihlerini dinlemenin gerekliliği, canlıların yaşama hakkına saygı duyma ve çevreye duyarlılık, geleneklere bağlılık, yalan söylemenin bedeli ve doğanın düzenini fark edebilme, kuşaktan kuşağa aktarılan bazı inanışlar olarak sıralanabilir.

“Erdir dayağı yedi ama yine de annesinin sözlerine ve inançlarına aklı yatmadı. Tersine merakı daha da arttı. İlk fırsatta, leylek yumurtalarını yuvadan alıp yemeye karar verdi.” (s.6-7)

“Erdir kıpkırmızı oldu: Ama yalan söylemekten kendini alamadı.” (s.12)

“Leylek, yumurtalarını soğuktan korumak için, kanatlarını iki yana açmış, öylece donup kalmıştı.” (s.18)

Hikâye içinde olay kurgusu ve kişilerin ağzından örtülü bir gelenek eleştirisi yapılmaktadır. Toplumda geleneklere körü körüne bağlılık veya bazı yazılı olmayan kuralların sorgulanmaması kahramanın annesi ile arasında geçen konuşma yoluyla kapalı bir biçimde eleştirilmektedir.

“Sen gelenek, görenek nedir bilmez misin? Biz böyle gördük, böyle öğrendik. Böyle inanır böyle yaparız. Hiçbir gün de bunun nedenini sormayız büyüklerimize. Onlar ne diyorsa doğrudur.” (s.6)

Hikâyede leylek yuvasına el sürmenin ya da bozmanın uğursuzluk getireceği ya da leyleğe taş atmanın günah olduğuna dair ifadeler yer almaktadır. Atak (2017) Türk kültüründe her dönemde kuşlara önem verildiğini, Türklerin İslamiyet'i kabulüyle beraber kuşlara verilen önemin arttığını, Osmanlılar döneminde ise kuş sevgisinin somut bir göstergesi olarak çeşitli yapıların üzerine kuş evleri eklendiğini belirtmektedir.

“Sana kaç kez dedim. Leylek eti, leylek yumurtası yenmez. Leyleğe taş atmak bile günah sayılır. Ellerin kırılır. Uğursuz işler gelir başına.” (s.6)

Güzel Hanım: Güzel Hanım adlı hikâyede, Güzel adındaki genç bir kızın ailesi ve çevresi ile yaşadığı bir olay anlatılmaktadır. Tablo 3'te bu hikâye ile ilgili çocuğa görelik özellikleri sıralanmıştır.

Tablo 3. Güzel Hanım Hikâyesinin Çocuğa Görelilik İlkesine Uygunluğu

	Konu		Kurgu		Karakter		Dil-Anlatım		İleti	
Güzel Hanım	Uygun	Kısmen uygun	Uygun	Değil	Uygun	Değil	Uygun	Değil	Uygun	Değil
	X		X				X	X		X

Konu: Çok güzel bir kızın kendini beğenip kibirlenmesi sonucu hastalanıp yalnız kalma süreci anlatılmaktadır. Hikâyenin konusu görselliğin son derece önemli görüldüğü çağımızda okuyucu kitlesi olan çocuklara güzelliğin kişinin elinden gidebilecek geçici bir olgu olduğunu hissettirmektedir. Hikâyede bu olgu genç kızın evlenme eylemi üzerinden anlatılmaktadır. Bu nedenle hikâyenin konu açısından çocuğa görelilik ilkesine kısmen uygun olduğu söylenebilir.

Kurgu: Güzel adlı karakterin yakalandığı hastalık nedeniyle yaşadığı iç çatışmayı ve değişen güzellik anlayışını anlatan bir kurgusal yapıya sahiptir.

Karakterler: Güzel adında bir genç kız, anne ve baba, doktor ve hocalar, çoban. Hikâyenin ana karakteri olan kız, güzelliğinin farkında olan ve bunu başlangıçta bir övünme aracı olarak kullanırken, başına gelen hastalıktan sonra fiziki güzelliğin önemini kaybettiğine inanan bir karakter olarak betimlenmiştir. Ana karakter, evlilik çağında olan genç bir kızdır; çocukların akranı değildir. Bu nedenle karakter açısından uygun olmadığı ifade edilebilir.

Dil ve Anlatım: Hikâyede -mişli geçmiş zaman kullanılmış ve halk edebiyatının anlatım tarzı benimsenmiştir. Olaylar, sıralı bir şekilde anlatılmış, bilinen kelimelerin kullanıldığı basit cümlelerle ifade edilmiştir.

İleti: Bu hikâyede yakalandığı hastalıktan ders çıkarma, kibirli olmanın iyi bir özellik olmadığı, fiziksel ve geçici şeylerin önemli olmadığına dair iletiler yer almaktadır. Ek olarak, Türk toplumuna ait bazı gelenekler de olay kurgusu içinde okuyucuya iletilmektedir. Bunlar babadan kız isteme, çeyiz, düğün gibi geleneklerdir. Tüm bunlar ışığında hikâyenin ileti açısından çocuğa görelilik ilkesine kısmen uygun olduğu söylenebilir.

Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde olaylar aşamalı bir biçimde gelişmektedir. Akıcı, birbirini izleyen olayların yer aldığı öykülerde hareket unsuru ön plandadır. Konular yapılandırılırken olay ve çatışmalar kullanılmıştır (Gökçe ve Sis, 2011: 1942). Gülten Dayıoğlu'nun kitapları; okuldan mesleğe, köyden kente, yoksulluktan zenginliğe kadar çok farklı konulara değinir. Kahramanların yüzü gelişmeye dönüktür ve sorunlarla baş etmeyi öğrenirler. Kız ya da erkek kahramanları yeniliğe açıktır (Şirin, 2016: 192). Dayıoğlu'nun Leylek Karda Kaldı adlı kitabında, her iki hikâyede de akıcı bir dille beraber, gündelik yaşamdan karakterlerle, içinde karakterlerin iç çatışmalarının olduğu bir kurgu vardır. Kitaplarda bu iç çatışma ile okuyucunun dikkati hayvan sevgisi, çevreye/doğaya duyarlılık, güzellik algısı konularına çekilmektedir. Kitapların hedef kitlesi olan çocuklar düşünüldüğünde bu konular çocukların dünyalarında yer edinebilecek ve onlara mesaj verilmesi gereken konulardır.

2.Çocuğa Görelilik İlkelere Açısından “Yıldız Tozu” Kitabı

Yıldız Tozu Kitabı, Mustafa Kutlu tarafından yazılmıştır. Mustafa Kutlu, deneme, inceleme ve hikâye türünde edebi eserler vermektedir. 1990 ve 2016 yılları arasında Dergâh Dergisi'nin yayın yönetmenliğini sürdüren yazar, yazı ve hikâyelerinin çoğunu bu dergide yayımlamıştır. Yıldız Tozu adlı kitapta, “Yıldız Tozu” ve “Uç Selahattin Uç” adlı iki hikâye yer almaktadır.

Yıldız Tozu: Anadolu'daki küçük bir kasabada çocuk yaştaki iki erkek kardeş arasında geçen bir olay anlatılmaktadır. Tablo 4'te bu hikâyenin içerik özelliklerinin çocuğa göreliği sıralı şekilde ele alınmıştır.

Tablo 4. Yıldız Tozu Hikâyesinin Çocuğa Görelik İlkesine Uygunluğu

	Konu		Kurgu		Karakter		Dil-Anlatım		İleti	
Yıldız Tozu	Uygun	Kısmen uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
	X		X		X		X		X	

Konu: Bu hikâye kardeşine bisikletini vermeyen, kardeşinin gizlice aldığı bisikletle geçirdiği kaza sonucu kardeşini kaybetme korkusu yaşayan bir çocuğun yaşadıklarını konu edinmektedir. Hikâye çocukların günlük hayatta yapmaktan zevk aldıkları bisiklete binmek, maç yapmak, derede yüzmek vb. durumlar etrafında ilerlemektedir. Dolayısıyla konunun çocuğun ilgi, istek, ihtiyaçlarına ve çocuk gerçekliğine uygun olduğu için konu açısından çocuğa göre olduğu ifade edilebilir.

Kurgu: Bu hikâye kardeşine bisikletini vermeyen, kardeşinin gizlice aldığı bisikletle geçirdiği kaza sonucu bu kazadan kendini sorumlu tutan ana karakterin yaşadığı iç çatışma üzerine kurgulanmıştır.

Karakterler: Kenan ve Kenan'ın ağabeyi, Abdurrahman, bu çocukların dayısı, anne ve baba kitaptaki karakterlerdir. Karakterler çocuğun yaşıtı olan ya da olabilecek kişilerdir. Hikâyeyi okuyan çocuklar kahramanlarla kendileri arasında bir özdeşlik kurabilirler. Hikâye karakterler bakımından çocuğa görelik özelliği taşımaktadır.

Dil ve Anlatım: Hikâyede akıcı bir dil kullanılmıştır. Hikâye ana karakterin gerçek dünya ile kurgusal dünya arasındaki gidip gelmeleri ile şekillenmiştir. Hikâyede akıcı anlatım kısa cümlelerle sağlanmıştır. Cümleler ortalama beş kelimedenden oluşmaktadır. Bu nedenle dil ve anlatım açısından çocuğa uygun olduğu söylenebilir.

İleti: Aile ilişkilerinin ve kardeşlik bağının değeri vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra halk arasında yaygın olan “kız halaya oğlan dayıya çeker, yıldız kayarsa, onun sahibi ölür” gibi bazı inanışların da yer aldığı görülmektedir. Ayrıca mahalle hayatında başına kötü bir iş gelmiş kişilere komşularının ziyaretleri, yemek götürmeleri gibi toplumsal hayatta önemli değerlere de olay örgüsü içinde yer verilmiştir. Hikâyedeki ileti çocuğa görelik ilkesi açısından çocuğa uygun olarak değerlendirilebilir.

Uç Selahattin Uç: Bu hikâyede mahallede futbol maçı yapan çocukların yaşadığı bir olay anlatılmaktadır. Tablo 5'te Uç Selahattin Uç adlı hikâyenin içerik özelliklerinin çocuğa göreliği sıralı şekilde belirtilmiştir.

Tablo 5. Uç Selahattin Uç Hikâyesinin Çocuğa Görelik İlkesine Uygunluğu

	Konu		Kurgu		Karakter		Dil-Anlatım		İleti	
Uç Selahattin Uç	Uygun	Kısmen uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun	Uygun
	X		X		X		X		X	

Konu: Futbol maçına imkânsızlıklar içinde hazırlanan iki çocuğun başından geçen iç burkucu bir olay anlatılmaktadır. Konu çocukların hayatından ve onların dünyasına hitap etmektedir. Bu nedenle hikâye konu açısından çocuğa uygundur.

Kurgu: Selim adlı karakterin yaşadığı iç çatışmaya dayalı kurgusal bir yapı vardır. Bu çatışma halinin, okuyucunun merakını tetikleyeceği düşünülmektedir. Bu ise hikâyenin sonuna kadar okurun heyecanını taze tutmakta, kahramanı anlamasına olanak tanımaktadır.

Karakterler: Dokuz yaşındaki Selahattin ve on iki yaşındaki Selim. Karakterler çocuğun yaşıtı olan ya da olabilecek kişilerdir. Bu nedenle çocuğa görelilik ilkesi açısından karakterler uygundur.

“Merak etme Selim abi, diyerek kaleye geçiyor.”(s.54)

“Selahattin tombul gövdesi ile pörsük topun üzerine atlıyor.”(s.54)

Dil ve Anlatım: Hikâyede olay örgüsü kronolojik sıraya uygun olarak aşamalı şekilde anlatılmaktadır.

Mustafa Kutlu, hikâyelerinde akıcı bir dil ve ince bir üslup kullanmıştır. Okuyucular adeta hikâyenin ortamına çekilmekte ve her kahramanda ayrı ayrı kişiliğini bulmaktadır. Yazar, halk dilini kültür Türkçesi içinde yoğurarak kendine özgü, taklitçi olmayan bir tarz oluşturmuştur. Kutlu, hikâyelerinde konu bütünlüğüne de gerekli önemi vererek sağlam karakterli eserler ortaya çıkarmıştır (Bolat, 2007: 143).

Uç Selahattin Uç adlı hikâyede yazarın anlatımında metinler arası unsurlar dikkat çekmektedir.

“Bulutlardan bir Pekosbil çıkarıyorum, bir Otsokarci.”(s.43)

Bu ifadelerin yer aldığı sayfanın sonunda dipnot olarak açıklama mevcuttur: Pekosbil:1951 yılında Türkiye’de yayınlanmış ilk çizgi roman. Otsokarci: Abdullah Ziya Kozanoğlu’nun “Kızıl Tuğ”adlı romanındaki kahraman. Burada yazarın kendi çocukluğunun kahramanlarını yazdığı hikâyede kullandığı görülmektedir.

İleti: Ölümün de hayatın bir gerçeği olarak çocuklara anlatıldığı bir hikâyedir. Hikâyedeki iletinin çocuğa uygun olduğu söylenebilir.

3.Çocuğa Görelilik İlkeleri Açısından Geceleri “Mızıka Çalan Kedi” Kitabı

Geceleri Mızıka Çalan Kedi adlı kitapta toplam 15 hikâye bulunmaktadır: Maviş Kedim Miyav Dedi, Çocukluk Arkadaşım Sincap, Güneş Resimli Kayık, Yağmurun Elleri, Uçan Kaplumbağa, Çınar Fatma Kedi, En Çocuk Baba, Yağmurdan Islanmayan Kız, Babam Ne Zaman Gelecek, Evinize Hoşgeldiniz, Rüyacı Çocuk, Geceleri Mızıka Çalan Kedi, Sonsuz Mavi Bahçenin Çocukları, Küçük Beyaz At, Rüya Mektubu. Tablo 6’da bu kitabın genel olarak çocuğa uygunluğu incelenmiştir.

Tablo 6. Geceleri Mızıka Çalan Kedi Hikâyesinin Çocuğa Görelilik İlkesine Uygunluğu

Geceleri Mızıka Çalan Kedi	Konu		Kurgu			Karakter			Dil-Anlatım			İleti	
	Uygun	Kısmen uygun	Uygun	Kısmen uygun	Uygun	Uygun	Kısmen uygun	Uygun	Kısmen uygun	Uygun	Kısmen uygun	Uygun	Değil
	X		X		X		X		X		X		

Konu: Geceleri Mızıka Çalan Kedi adlı kitapta yer alan hikâyelerin genel olarak konusunu yazarın çocukluk anıları oluşturmaktadır. Bu çerçevede, çocukluk anıları, çocukluğa özlem, çocuğun doğa ile ilişkisi, çocuğun özelde kuşlar, kediler, aile, anne-baba, kardeşleri, oyuncakları, aile hayvanlar kuşlar, yağmur, horozlar, anne, baba ile olan ilişkisi konu edilmiştir. Dolayısıyla konunun çocuğa göre olduğu söylenebilir.

Evinize Hoşgeldiniz: “Güle güle çocukluğum, diye seslendim. Sürdüm atımı kırlara doğru.” (s.84)

“Çocukluk günlerim birbirine karışırken fırıldaklı çocuk koşarak yanıma geliyor.” (s.78)

Ana karakterin etrafında gelişen konu çocuğun ailesi ve arkadaşlarıyla yaşadığı durum ve olayları anlatmaktadır. Özellikle çocukluk yıllarında, çocuk karakter ağzından, özlemler, rüyalar, anılar, pişmanlıklar, üzüntüler, yalnızlıklar, sevinçler, ölümler anlatılmaktadır.

Geceleri Mızıka Çalan Kedi: “*Babam öleli üç gün olmuştu.*” s.92

Sonsuz Mavi Bahçenin Çocukları: “*Çocukken ölenler hep çocuk kalarak burada yaşayacak.*” (s.101)

Çınar, Fatma, Kedi: “*Dualar yalnızca Fatma için değil bütün çocuklar içindi.*” (s.52)

Hikâyelerdeki insanların bitki ve hayvanlarla konuştuğu; oyuncak, uçurtma, yağmur ve yıldız gibi cansız varlıklarla olan ilişkilerini canlı bir varlıkla olan ilişkisine benzer bir şekilde anlattıkları görülmektedir.

Küçük Beyaz At: “*En çocuk mevsim yazdır.*” (s.111)

Geceleri Mızıka Çalan Kedi: “*Daha yüksek sesle konuş, dedi hayal atım.*” (s.93)

Kurgu: Ana karakterin iç çatışmaları, iç sesi, rüya ve hayalleri üzerine kurgulanan hikâyelerde olaylar doğrusal ilerlemektedir.

Karakterler: Geceleri Mızıka Çalan Kedi adlı kitaptaki karakterler insanlar, hayvanlar, bitkiler ve cansız varlıklar olarak dört grupta sınıflanabilir. Hikâyelerin tamamına yakınında ana karakter bir erkek veya kız çocuğudur. Kitaptaki birçok farklı karaktere bakıldığında bunların çocuğun dünyasında olan veya olabilecek karakterler olduğu ve bu açıdan çocuğa görelik ilkesine uygun olduğu ifade edilebilir.

İnsan Karakterleri: Çocuk, anne, baba, babaanne, arkadaş, dede, ağabey, kardeş, muhtar amca, abla, yaşlı adam, yaşlı kadın,

Çınar, Fatma, Kedi: “*Fatma dokuz yaşındaydı.*” (s.50)

Yağmurun Elleri: “*Bir uçta Zihni, bir uçta Ziya, ortada ben.*” (s.34)

En Çocuk Baba: “*Çocuklar babamın oyuna girmesini yadırgamazlar.*” (s.55)

Yağmurdan Islanmayan Kız: “*Elif nazlı bir kızdı.*” (s.61)

Babam Ne Zaman Gelecek: “*Muhtar olan amcası onu görmüş fakat tanıyamamıştı.*” (s.72)

Evinize Hoşgeldiniz: “*Bu, babamın sesiydi.*” (s.80)

Rüyacı Çocuk: “*Annem sabırsızlandı.*” (s.88)

Sonsuz Mavi Bahçenin Çocukları: “*Leyla annenin elini tutmak istedim.*” (s.102)

Hayvan Karakterler: Kedi; kelebek; karga; sincap; kaplumbağa; köpek; kırlangıç; at; balık; tilki; fil; zürafa; aslan, uğur böceği, bülbül, horoz

Uçan Kaplumbağa: “*Sevgili kaplumbağacığım, beni bağışlar mısın?*” (s.45)

Çınar, Fatma, Kedi: “*Fakat kuşlar Fatma'nın mezarından hiç ayrılmadı.*” (s.53)

Geceleri Mızıka Çalan Kedi: “*Kedisi mızıka çalınca hemen uyuyor.*” (s.98)

Sonsuz Mavi Bahçenin Çocukları: “*İlk defa başıma kırlangıç konmuştu.*” (s.102)

Küçük Beyaz At: “*Sarı çizmelerimi bir tilki kapmış.*” (s.110)

“*Yaşlı bir kedi oturmuş da bakıyor sanki bir kuşa.*” (s.112)

En Çocuk Baba: “*Bülbüller kafeste aynaya bakmaktan yorulmazdı.*” (s.59)

Bitki Karakterler: Çınar ağacı, buğday başakları, lale, portakal ağacı, erik ağacı

Küçük Beyaz At: “*Tarlalarda buğday başakları henüz yeşil.*” (s.112)

En Çocuk Baba: “*Portakal ağacına üç beyaz bülbül konar.*” (s.57)

Cansız Varlıklar: Uçurtma, kırmızı balon, uçan halı, oyuncak, mektup, şemsiye

Maviş Kedim Miyav Dedi: “*Uçurtmanın ipi ile oynuyordu.*” (s.13)

Güneş Resimli Kayık: “*Küçük ama güzel kâğıt kayıklar.*” (s.27)

Uçan Kaplumbağa: “*Tek tekerlekli tahta el arabamı ambulans yapmışım.*” (s.43)

Yağmurdan Islanmayan Kız: “*Oyuncak bebek o gece bir daha hiç konuşmadı.*” (s.63)

Rüya Mektubu: “*Pulu olmayan mektubu okumam.*” (s.119)

Dil ve Anlatım: Bilinen kelimeler ve kısa cümleler kullanılarak akıcı bir dil ile anlatılmıştır. Cümleler, basit ve kısadır. Kitaptaki hikâyelerde anlatım, kurallı cümlelerin yanında devrik cümlelerin de kullanıldığı şiirsel bir yapıya sahiptir. Bu haliyle hikâyelerin çocuğa yönelik ilkesini taşıdığı belirtilebilir.

Dil ve anlatım bakımından ilkökul öğrencileri tarafından (7-10 yaş) okunabilirliği yüksektir. Hikâyeler, yazarın çocuk halinin ağzından, bir anı veya durum olarak anlatılmaktadır. Kelime ve seslerin tekrar edilerek belli bir ahenk içinde şiirsel ve masalsi bir dikkat çekmektedir. Kelimeleri oluşturan harf ve hecelerin ritimleri ustalıklı kullanılmıştır. Ritim, okunan şiire sadece edebi bir ahenk vermez, aynı zamanda bir anlam yükler (Tüfekçi Can, 2014: 165). Bazı hikâyelerin içinde dört-beş mısradan oluşan küçük şiirler serpiştirilerek anlatım güçlendirilmiştir. Bu durum anlatımı bir ezgiye dönüştürmekte okumayı keyifli bir hale getirmekte, metnin anlaşılabilirliğini artırmaktadır.

Maviş Kedim Miyav Dedi: “*Maviş’in gözleri mavi*

Tüyleri ipekten beyaz

Uçup gitti uzaklara

Ağlayarak geçti o yaz” (s.16)

Bu dörtlük çocuğun kaybolan kedisinin ardından kedisi için yazdığı bir şiir, adeta bir ağıt olarak, hikâyede yer almaktadır.

Rüyacı Çocuk: “*Uçtuk, hem de nasıl uçtuk!*

Ovalar, dağlar, denizler geçtik.

Uçtuk.

Işık oyunu oynuyordu şehirler.

Uçtuk.

Göz açıp kapayıncaya kadar evimize ulaştık.” (s.112)

Yukarıdaki dörtlükte tekrarlanan kelime “uçtuk” kelimesidir, özellikle uçtuk kelimesi ile başlayan tekrarlama “ulaştık” kelimesi ile tamamlanarak “u”sesinin tınısı kullanılmıştır. Benzer bir örnek aşağıda sunulmuştur.

Rüyacı Çocuk: “*Koşuyorum.*

Kuşlar başımın üstünde uçuşuyor.

Koşuyorum.

Küçük beyaz kuşlar konuyor başıma, omzuma, kollarıma.

Uçar gibi koşmaya başladığının farkında bile değildim.

Anlayacağın, kuşçocuk olmuştum.” (s.88)

Küçük Beyaz At: “*Kuşlar başıma konarken avuçlarımı açıyorum. Avuçlarım kuş yuvası, kollarım kuş dalı.*” (s.110)

Örneklerde, özellikle “kuş” kelimesinin tekrar edildiği fark edilmektedir. Bu anlatım tarzı ve kelimelerin tekrarlı kullanımı, anlatımı tekerleme veya bilmece gibi çocuklar için basit ve zevkli bir söyleyiş tarzına götürmektedir. Hikâyelerin tamamında kuş kelimesinin dışında, uçmak, çocuk, çocukluk, kuş sesi, çiçek, çiçek kokusu, çınar, kedi, kelebek, ağaç, rüya-resim, ırmak-kayık, gece-güneş, yağmur-yıldız kelimeleri yakın cümlelerde, ardışık paragraflarda kullanılmıştır. Bu kelimelerin hikâyelerin adlarında da yer alması gözden kaçmayan önemli bir ayrıntıdır.

Hikâyelerde metaforlar, mecazlar ve metinler arasılık da kullanılarak bir anlatım zenginliği sağlanmıştır. “Rüya Mektubu” adlı hikâyedeki metinler arasılık aşağıdaki örneklerle gösterilebilir.

“Asaf Halet bana bakarak Cüneyd şiirinin son iki dizesini okuyor.

....kaybolunca çağırıyorum İbrahim’i: İbrahim

İçimdeki putları devir

Elindeki baltayla

Kırılan putların yerine

Yenilerini koyan kim” (s.123)

Asaf Hâlet Çelebi’nin İbrahim adlı şiirinden bir bölüm Rüya Mektubu adlı hikâyenin içine yerleştirilmiştir. Bu şiirde belirtilen “İbrahim”, İslam tarihinde belirgin şahsiyet olarak Hz. İbrahim’e atıfta bulunmaktadır. Metinler arasılık, en genel manada bir metnin başka bir metnin bünyesinde yer alması manasına gelir (Bulut, 2018: 16). Yazarın yaptığı bu atıfı/alıntıyı okurun anlayabilmesi için, alt ve asıl metinleri mukayese edecek kültürel birikime sahip olması gerekir (Coşkun, 2013: 97). Küçük Beyaz At adlı hikâyede de metinler arası anlatımdan bahsedilebilir.

“Bahçenin ortasında kuyu./Yusuf’u kardeşlerinin attığı kuyu çöldeydi. Çöl yeşerdi farz et!//Kuyu aynı kuyu./Üstünde çıkrık. Çıkrığın kolu kırık.” (s.112)

Kur’ân-ı Kerîm’de Yûsuf suresinde anlatılan ve Hz. Yusuf’un kardeşleri tarafından kuyuya atılmasını anlatan kıssaya atıf yapılmaktadır.

İleti: İncelenen hikâyelerde belirgin olarak, çocukluğun masumiyeti, iyimserliği, çocukluğa övgü ve özlem, ileti olarak sunulmaktadır. Ek olarak bu iletilerin her çocuğun kendi yaşam tecrübeleri ile paralellik kurabileceği düşünüldüğünde çocuğa görelilik ilkesini taşıdığı belirtilebilir.

Sonuç ve Tartışma

Çocuk kitapları sanatsal öğeler taşımakla birlikte çocuk dünyasının gerçekliğine ve edebi özelliklere haiz olmalıdır. Bu araştırmada çalışma grubunda yer alan hikâye kitaplarının içerik özelliklerinin çocuğa görelilik ilkeleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Kitaplar konu, kurgu, karakterler, dil ve anlatım ile ileti başlıkları altında incelenmiştir. Araştırma sonunda Güzel Hanım kitabının konu bakımından *kısmen uygun* olduğu, diğer kitapların ise *uygun* olduğu anlaşılmıştır. İncelenen eserlerin tamamında hikâyelerdeki karakterlerin aile bireyleri ve akranlarla olan ilişkilerinin yanında, toplumla, sporla, hayvanlarla, duygularla olan ilişkilerinin kurgulandığı belirlenmiştir.

Hikâyelerde kurgu genellikle çatışma üzerinden verilmektedir. Bu çalışmada, Geceleri Mızıka Çalan Kedi kitabındaki hikâyelerde ana karakterin aile bireyleri, kendisi ve sevdiği hayvanları ile yaşadığı çatışma; Yıldız Tozu ve Uç Selahattin Uç adlı hikâyelerde ana karakterin kendisi ile Güzel Hanım ve Leylek Karda Kaldı adlı hikâyelerde ise ana karakterin toplumla ve kendisi ile olan çatışma üzerine yapılandırılan bir kurgu vardır. Genel olarak hikâyelerin kurgu bakımından çocuğa yönelik ilkesine uygun olduğu belirtilebilir. Kitaplarda ana karakterler genellikle erkek olmakla birlikte çok az karakter kadındır. Bunun yanında ana karakterler çoğu kez çocuk ya da genç kişilerden oluşmaktadır. Hikâyelerin karakterlerinin çocuğa yönelik ilkesi açısından Güzel Hanım kitabında uygun olmadığı, diğer kitaplarda ise uygun olduğu görülmüştür.

Çocuk kitapları dil ve anlatım açısından akıcı olmalı, cümleler kısa ve tek özne-yüklem içermelidir. Dolambaçlı ifade ve anlatımlardan kaçınılmalıdır. Bu çalışmada incelenen hikâyelerin dil ve anlatım özelliklerinin çocuğa yönelik ilkesine uygun olduğu belirlenmiştir. Çocukların öğrenmeleri gerekeni hikâyelerdeki karakterlerin hayatlarından ve yaşamla ilgili tecrübelerinden kazanmaları beklenir. Eğer eserler, çocuğun içinde bulunduğu toplumla uyumlu ise, çocuklar topluma adapte olmada zorluk çekmeyeceklerdir (Turan, 2002: 201).

İleti açısından hikâyelere bakıldığında genel olarak çocukluğun masumiyeti, iyimserliği, çocukluğa övgü ve özlem, fiziksel ve geçici şeylerin önemli olmadığına, hayvanları koruma, büyüklerin tembihlerini dinlemenin gerekliliği, canlıların yaşama hakkına saygı duyma ve çevreye duyarlılık, geleneklere bağlılık, yalan söylemenin bedeli ve doğanın düzenini fark edebilme gibi iletiler yer almaktadır. Bu bağlamda incelenen hikâyelerin ileti açısından çocuğa yönelik ilkesine uygun olduğu belirlenmiştir. Hikâyelerde sunulan doğal ve sosyal ortamlardaki birlik, özlem, büyüklere saygı, arkadaşlık, paylaşma ve yardımseverlik tüm toplumun ortak temennisidir. Toplumsal ve insanî hasletlerin hikâyeler yoluyla çocuklara anlatılması ve hatırlatılması çocuk kitaplarına ayrı bir değer katmaktadır. İncelenen kitaplardan “Geceleri Mızıka Çalan Kedi” adlı kitaptaki her hikâyenin geleneksel hikâyelerdeki anlatım motiflerine sahip olduğu belirlenmiştir. Olaylar veya durumlar küçük bir çocuğun gözünden saf ve iyimser bir bakış açısıyla anlatılmaktadır. Hayvanlarla ilişkilerin anlatıldığı metinlerde hayvanların kendi doğal özelliklerini sergiledikleri fark edilmektedir. Yıldız Tozu ve Uç Selahattin Uç adlı hikâyelerde kardeşlik ilişkileri vurgulanmaktadır.

Hikâyelerde hayatın bazı gerçeklerine (ölüm, ekonomik sıkıntılar, hastalık gibi) de çocukluk hatıraları aracılığıyla değinilmektedir. Ayrıca satır aralarında maksatlı/maksatsız olarak çocuk psikolojisi ve çocuk sosyolojisine yer verilmiş, toplumsal gerçekler içeriğe yerleştirilmiştir. Kitapları okuyan çocukların toplumsal gerçeklerle bu hikâyeler yoluyla karşılaşabileceği düşünülmektedir.

Çocuklar için yazılan hikâyelerde konunun açık ve anlaşılabilir olması, insana özgü duyguların çocuğun anlayabileceği biçimde ifade edilmesi, çocuğu sosyal hayata hazırlaması; dil-anlatım yönünden Türkçe'nin anlatım inceliğini göstermesi gerekmektedir. Hikâyelerdeki iletilerin dil-düşünme becerilerini geliştirirken çocuğun duygu dünyasına da hitap etmesi beklenmektedir. Araştırma sonuçlarından hareketle genel olarak çocuklara hitap eden hikâye kitaplarında edebi öğelerin çocukların gelişim ve psikolojik özelliklerinin de dikkate alınması gerektiği belirtilebilir. Yapılacak başka araştırmalarda bu araştırmada incelenen kitapların görsel özellikleri veya dil özellikleri ele alınabilir. Bu araştırmada sadece Türkçeden Özbekçeye çevrilen kitaplar incelenmiştir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda Türkçeden başka dillere çevrilen kitaplar da incelenebilir. Bunun yanında Özbekçeye çevrilen bu kitapların Özbekistan'daki çocuklar tarafından okunma düzeyi ve çocukların bu kitaplarla ilgili görüşleri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

Atak, E. (2017). Tokat tarihi yapılarındaki kuşevleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 59, 323-342.

- Bilgin, H. (2011). *5-6 yaş çocuklarına yönelik 1990-2010 yılları arasında basılan resimli kitapların çocuğa görelik kavramına göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bolat, B. (2007). *Mustafa Kutlu'nun hikâyelerindeki halk edebiyatı ve halk bilimi unsurlarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Üniversitesi, Konya.
- Bulut, F. (2018). Metinler arasılık kavramının kuramsal çerçevesi. *Edebi Eleştiri Dergisi*, 2(1), 1-19. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/466340>
- Coşkun, B.(2013). Asaf Hâlet Çelebi'nin şiirlerinde metinler arasılık bağlamında Türk İslam tarihi ve kültürüne göndermeler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(18), 95-122. <http://shu.bg/tadmin/upload/storage/1344.pdf>
- Çakır, P. (2013). Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin çocuğa görelik ilkesi açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(1).
- Çer, E. (2014). *Edebiyatta Çocuk Gerçekliği ve Çocuğa Görelik İlkelerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş Çocuk Yazını* (3. Baskı), İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Gökçe, B. & Sis, N. (2011). Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin "hikâye haritası" yöntemine göre incelenmesi ve genel bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 6(3), 1925-1949
- Karaca, D. G. & Temizyürek, F. (2017). Sevim Ak'ın öykülerinin çocuğa görelik ilkesi açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 177-195.
- Karataş, E. (2014). Çocuk Edebiyatında "Karakter" Kavramı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 60-79.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*. 1(1), 1-19.
- Karatay, H.(2012).Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler. Tacettin Şimşek (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı (İkinci Baskı)* içinde (s.81-129). Ankara: Grafiker Yayınları
- Okuyan, H.Y. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan edebiyat ürünlerini seçme ölçütleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 135-159.
- Samur, A. Ö. (2011). *Çocuk edebiyatı ve medya*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece*, 107,14-15
- Sever, S.(2008). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Tudem Yayıncılık
- Sezen, E.(2012).*Başarı Güdüsü Ve Liderliği Anlatma Hususunda Son Dönem Türk Çocuk Edebiyatının Durumu*.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul.
- Şengül, M.B.(2018). Çocuk edebiyatı bağlamında Gülten Dayıoğlu'nun Fadış romanı. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 35(1), 72-84. doi:10.32600/huefd.438503
- Şimşek, T. (2014).Çocuk edebiyatı tarihine ön söz. *Türk Dili Dergisi Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı*, 15-58.
- Şirin, M. R.(2016). *Çocuk, çocukluk, çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kapı Yayınları

-
- Şirin, M. R.(2007). *Çocuk edebiyatı kültürü*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Turan, L.(2002). Çocuk edebiyatının problemleri ve çocuk hikâyelerinde iletişim çatışmaları, *EKEV Akademi Dergisi*, 6(12), 199-214
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü, www.tdk.gov.tr
- Tüfekçi Can, D.(2014). *Çocuk edebiyatı giriş*. Konya: Eğitim Yayınevi
- White, D. (1984). *Books before five*. Heinemann.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, O. (2016). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler. Tacettin Şimşek (Ed.), *Okulöncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya* içinde (s.61-108) Ankara: Grafiker Yayınları.

Araştırmada İncelenen Kitaplar

- Dayıoğlu, G. (1993). *Leylek Karda Kaldı*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- Kutlu, H. (2012). *Yıldız Tozu*. İstanbul: Erdem Çocuk Yayınları
- Şirin, M. R. (2011). *Geceleri Mızıka Çalan Kedi*. İstanbul: Uçan At Yayınları